
HEALTH CARE MANAGEMENT IN INTENSIVE DEPARTMENTS IN THE EPIDEMIOLOGICAL SITUATION OF COVID-19

Kamelia Bogdanova

Medical University – Sofia, Faculty of public health, k.bogdanova@foz.mu-sofia.bg

Dimitrina Milikina

Medical University – Sofia, Faculty of public health, d.milikina@foz.mu-sofia.bg

Abstract: Anesthesiology and intensive care is a separate specialty and an important section of clinical medicine. Public attention to it has been growing, especially in recent decades, when it has targeted to patients with life-threatening disorders of basic vital functions. The activity of the medical staff in the intensive care departments is determined by the principle of continuity of observations, care and treatment. The quality of health care in the intensive care departments, and in general, is directly related to the efficiency and quality of their management, which in turn depends on the training and management skills of head and senior nurses, as well as the professional skills of staff. The skills of managers in planning, organizing, targeting and controlling financial, human and material resources determine the healthcare quality and effectiveness, which is an important condition for the sustainable development of the healthcare establishments in terms of competition and market economy. Intensive care is developed only in highly specialized wards and clinics, where the methods of intensive observation (monitoring), replacement of breathing and circulatory support (hemodynamics) are applied to bring the patient out of critical condition. All this is especially relevant in the context of the Covid-19 pandemic, and is a serious challenge for modern society, gives new challenges to health professionals and requires adequate organization of health care in hospital departments. The purpose of this study is to analyze the organization of health care in the intensive care unit of hospitals and to determine the main directions for improving their quality and effectiveness in the epidemiological situation of Covid-19. The study is based on a direct individual survey and covers 120 nurses working in intensive care departments. The results show that the quality of health care in the intensive care departments depends on the effective organization of work in the epidemiological situation and requires the provision of safe working conditions and continuous training of managers and health professionals in accordance with modern challenges. Medical establishments must provide conditions for training the healthcare managers and staff to work in an epidemiological environment, as well as a favorable working environment with appropriate financial and moral satisfaction. In this way, the effectiveness of work organization and safety will be ensured as a basis for improving the quality of health care.

Keywords: intensive departments, management, health care, Covid-19.

УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ В ИНТЕНЗИВНИ ОТДЕЛЕНИЯ В ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ОБСТАНОВКА НА COVID-19

Камелия Богданова

Медицински Университет – София, Факултет по обществено здраве, k.bogdanova@foz.mu-sofia.bg

Димитрина Миликина

Медицински Университет – София, Факултет по обществено здраве, d.milikina@foz.mu-sofia.bg

Резюме: Анестезиологията и интензивното лечение е самостоятелна специалност и важен раздел от клиничната медицина. Общественото внимание към нея нараства особено в последните десетилетия, когато нейн обект стават болните с животозастрашаващи нарушения на основните жизвени функции. Дейността на медицинския персонал, работещ в интензивните отделения се определя от принципа на непрекъснатост на наблюдения, грижи и лечение. Качеството на здравните грижи в интензивните отделения, и като цяло, е пряко свързано с ефективността и качеството на тяхното управление, което от своя страна, зависи от подготовката и управленските умения на главните и старшите медицински сестри, както и от професионалните умения на персонала. Уменията на ръководителите при планиране, организиране, насочване и контрол на финансовите, човешките и материалните ресурси определят качеството и ефективността на здравните грижи, което е от съществено значение за устойчивото развитие на лечебните заведения в условията на конкуренция и пазарна икономика. Интензивното лечение се развива само във високоспециализирани отделения и клиники, където се прилагат методите на интензивното наблюдение (мониторинг), заместването на дишането и подпомагане на циркулацията (хемодинамиката) за да се изведе

пациентът от критично състояние. Всичко това е особено актуално в условията на пандемия от Covid-19, която представлява сериозно изпитание за всички сфери на обществения живот, поставя на преден план нови предизвикателства пред здравните специалисти и изисква адекватна организация на здравните грижи в болничните отделения. Целта на настоящото проучване е да се анализира организацията на здравните грижи в интензивния сектор на болничните заведения, на базата на което да се определят основните насоки за повишаване на тяхното качество и ефективност в условията на епидемиологичната обстановка на Covid-19. Проучването се основава на използване на пряка индивидуална анкета и обхваща 120 медицински сестри, работещи в интензивни отделения. Резултатите от изследването показват, че качеството на здравните грижи в интензивните отделения зависи от ефективната организация на работата в епидемиологичната обстановка и изисква осигуряване на безопасни условия за труд и непрекъснато повишаване на квалификацията на ръководителите и здравните специалисти в съответствие със съвременните предизвикателства. Лечебните заведения трябва да предоставят условия за обучение и повишаване на квалификацията на ръководителите по здравни грижи и персонала за работа в условията на пандемия, както и благоприятна работна среда със съответната финансова и морална удовлетвореност. По този начин ще се гарантира ефективността на организацията на работата и безопасността като основа за подобряване качеството на здравните грижи.

Ключови думи: интензивни отделения, управление, здравни грижи, Covid-19.

1. УВОД

Анестезиологията и интензивното лечение е самостоятелна специалност и важен раздел от клиничната медицина. Общественото внимание към нея нараства особено в последните десетилетия, когато неин обект стават болните с животозастрашаващи нарушения на основните жизнени функции. Дейността на медицинския персонал, работещ в интензивните отделения се определя от принципа на непрекъснатост на наблюдения, грижи и лечение. Интензивната терапия е непрекъснат, динамичен лечебен процес, при който своевременното, незабавно, правилно и точно реагиране на промените в състоянието на болния е от изключителна важност и значение за успешния резултат. Голямата наблюдателност, внимание, опит и прецизност в работата на медицинската сестра трябва да спомагат за ранното разпознаване и улавяне на застрашаващите живота на болния моменти и бързото справяне в критичните ситуации [2]; [4].

Качеството на здравните грижи в интензивните отделения, и като цяло, е пряко свързано с ефективността и качеството на тяхното управление, което от своя страна, зависи от подготовката и управленските умения на главните и старшите медицински сестри, както и от професионалните умения на персонала [1]; [3]; [6]. Прилагането на качествени грижи за пациенти в критично състояние изисква висока професионална подготовка на медицинските сестри, изграждане на навици и умения за клинично наблюдение, анализ на състоянието на пациента и прилагане на индивидуален подход в своите действия [8]; [9].

Уменията на ръководителите при планиране, организиране, насочване и контрол на финансовите, човешките и материалните ресурси определят качеството и ефективността на здравните грижи, което е от съществено значение за устойчивото развитие на лечебните заведения в условията на конкуренция и пазарна икономика [1]; [7].

Интензивното лечение се развива само във високоспециализирани отделения и клиники, където се прилагат методите на интензивното наблюдение (мониторинг), заместването на дишането и подпомагане на циркулацията (хемодинамиката) за да се изведе пациентът от критично състояние [4]. Всичко това е особено актуално в условията на пандемия от Covid-19, която представлява сериозно изпитание за всички сфери на обществения живот, поставя на преден план нови предизвикателства пред здравните специалисти и изисква адекватна организация на здравните грижи в болничните отделения.

Естеството на работата в интензивния сектор предполага още по-голям риск от инфекция с Covid-19. Недостатъчните мерки за здраве и безопасност на труд неизбежно водят до повишени нива на заболяемостта сред персонала и съответно понижаване на качеството на здравните грижи [4]; [5]. Това обуславя необходимостта от координирани мероприятия и цялостни мерки за превенция и контрол на инфекциите, здравето и безопасността при работа, както и осигуряване на адекватна психосоциална среда и обществена подкрепа.

Целта на настоящото проучване е да се анализира организацията на здравните грижи в интензивния сектор на болничните заведения, на базата на което да се определят основните насоки за повишаване на тяхното качество и ефективност в условията на епидемиологичната обстановка на Covid-19.

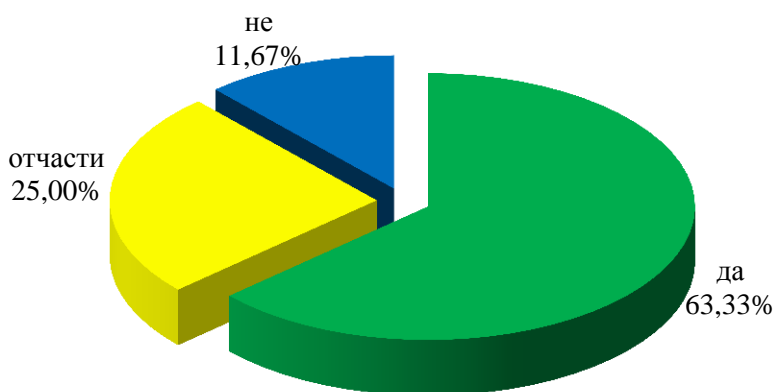
2. ОБЕКТ И МЕТОД НА РАБОТА

Обект на изследване е организацията и качеството на здравните грижи в интензивните отделения на лечебните заведения. Проучването е проведено през 2020-2021 година в шест болници за активно лечение в град София: УМБАЛ „Царица Йоана – ИСУЛ“; УМБАЛ „Александровска“ – ЕАД; Университетска Първа МБАЛ „Св. Йоан Кръстител“; Втора МБАЛ – София ЕАД; УМБАЛ „Св Анна“ – АД; УМБАЛ – Софиямед. Използван е социологически метод на изследване, който се основава на пряка индивидуална анкета и обхваща 120 медицински сестри, работещи в интензивния сектор на болниците. Анализът на резултатите от анкетното проучване на мнението на здравните специалисти е насочен към ефективността на управлението и необходимите условия за осигуряване на качествени здравни грижи в условията на епидемиологична обстановка на Covid-19.

3. РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Организацията на работата в интензивните отделения и качеството на здравните грижи определят, до голяма степен, удовлетворението на пациентите и техните близки от медицинското обслужване, което зависи от качеството на извършваните манипулации и процедури, от хигиената и цялостната организация на дейностите в отделението.

Практическото използване на документи, които съдържат описание на процедурите и елементите на процеса за извършване на грижи в болничните отделения спомагат за осигуряване на качествени здравни грижи. Такива документи са протоколите за здравни грижи и техническите фишове, които определят стандартното извършване на грижите и тяхното ниво на качество. Изработването и въвеждането им се осъществява от ръководителя по здравни грижи в болницата, с участието на най-добрите специалисти [6].

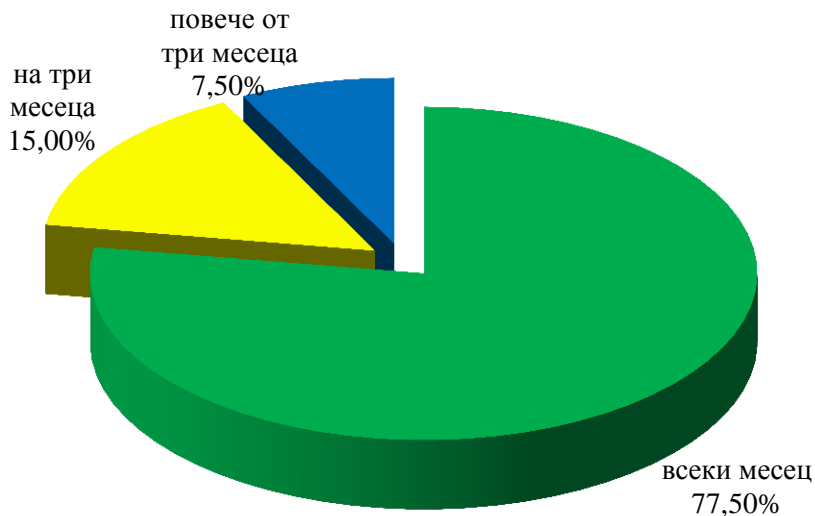

Фигура 1. Практическо приложение на технически фишове и протоколи

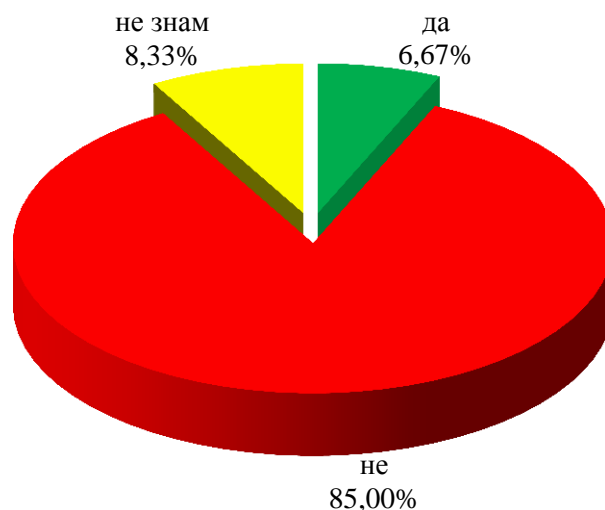
От данните се вижда, че практически фишове и протоколи се използват безусловно от почти две трети от анкетираните (63,33 %), което не е достатъчно за ефективното управление на интензивните грижи в лечебните заведения. Според 25,00 % от анкетираните използването им е само отчасти, а 11,67 % посочват липсата на тези средства (Фигура 1).

Качеството на грижите може да се постигне само и единствено, ако всички специалисти спазват точно изработените протоколи и технически фишове [6], които са средство за повишаване на ефективността на управлението и контрола на качеството на грижите.

Вътреболничните инфекции (ВБИ) са важен показател за качеството на медицинската помощ, което предполага редовен и прецизен контрол, като средство за оценка на качеството и ефективността на грижите за пациента. Според 77,50 % от анкетираните този контрол се упражнява ежемесечно. Не малък е относителния дял на респондентите, които посочват по-голям срок: на три месеца – 15,00 %, и повече от три месеца – 7,50 % (Фигура 2). Подобряването на организацията в работата и повишаването на качеството на здравните грижи изисква намаляване на този относителен дял.

Фигура 2. Честота на контрол върху хигиената и вътреболничните инфекции

Фигура 3. Използване на информационни програми

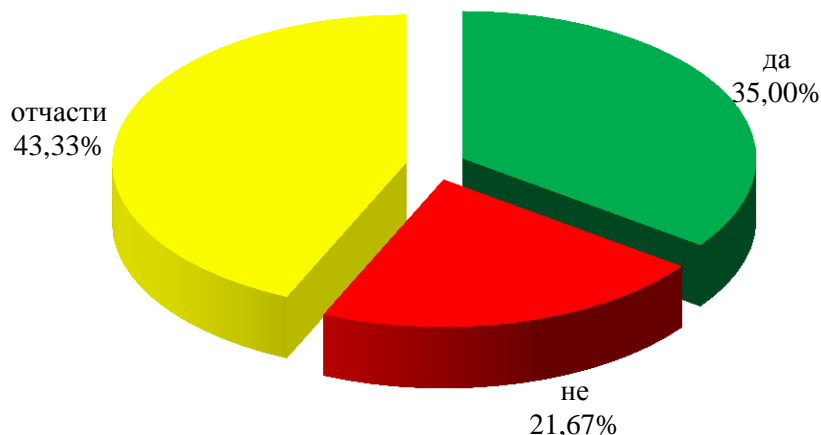
На Фигура 3 са представени резултатите от проучване на използването на информационни програми в интензивните отделения на здравните заведения. 85,00 % от медицинските сестри посочват липсата на такива програми, едва 6,67 % от анкетираните отговарят положително, а 8,33 % от здравните специалисти не знаят за използването на софтуер в организацията и контролирането на работата в отделението (Фигура 3). Съвременните предизвикателства в медицинската практика и стандартите за качество на медицинската помощ изискват по-пълно внедряване на информационните технологии и средства. Това позволява по-точен и задълбочен анализ на данните и предоставя по-големи възможности за подобряване на организацията и качеството на работата.

Повишаването на качеството на здравните грижи, както в интензивния сектор, така и в цялостния комплекс на болничната помощ, налага създаване на всички условия за прилагане на индивидуален план за грижи.

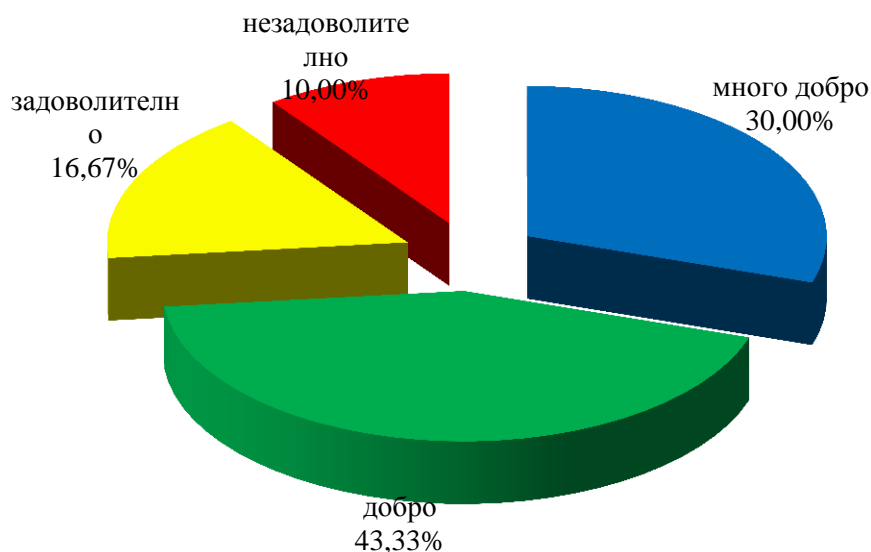
Той отразява цялостната дейност по отношение на извършваните грижи, манипулации и процедури за пациента, като част от общото му досие.

Според малко повече от една трета от анкетиранияте медицински сестри (35,00 %), в интензивните отделения съществуват всички възможности и условия за прилагане на индивидуалния план на грижи, 43,33 % считат, че това е възможно само отчасти, а 21,67 % приемат за невъзможен индивидуалния подход на грижи за пациента в интензивния сектор на лечебните заведения (Фигура 4).

Липсата на документи, които да регламентират прилагането на индивидуален план на грижи, както и необходимите за това компетенции на специалистите по здравни грижи, ограничават възможностите за повишаване на качеството и ефективността на здравните грижи.

Фигура 4. Наличие на условия за прилагане на индивидуален план на интензивни грижи за пациента

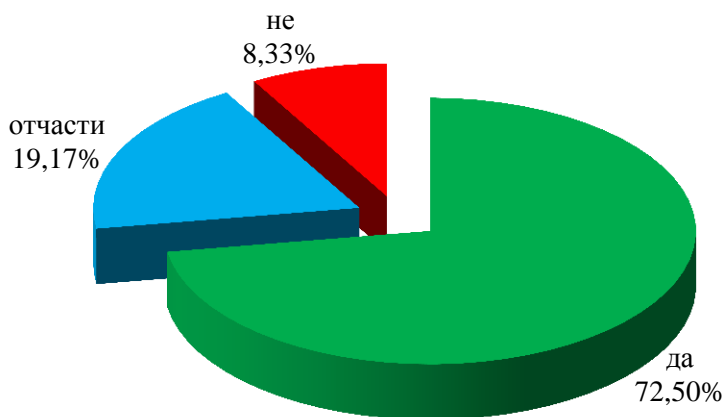

Фигура 5. Разпределение на медицинските сестри в зависимост от оценката им на качеството на здравните грижи в интензивния сектор

На Фигура 5 са представени резултати от проучване мнението на здравните специалисти по отношение оценката им за качеството на здравните грижи в интензивните отделения. Според 30,00 % от анкетиранияте, качеството на грижите, които отделението предоставя на пациентите е много добро, а според 43,33 % добро.

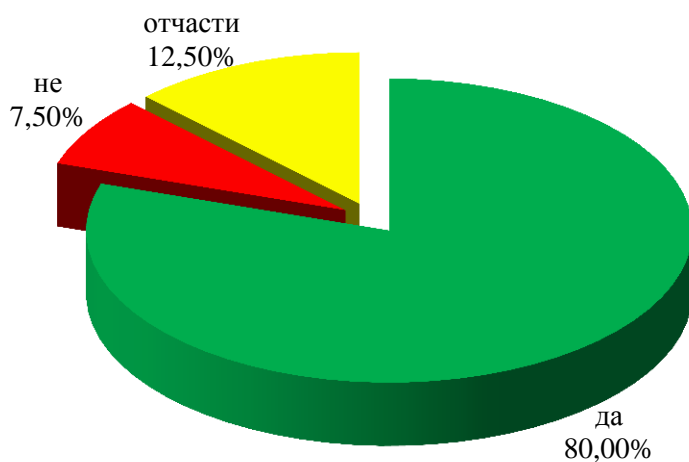
Близо една четвърт е относителния дял на анкетираните медицински сестри, които считат, че качеството на грижите е задоволително – 16,67 % или незадоволително – 10,00 % (Фигура 5).

Тези данни показват необходимост от разработване на мероприятия за повишаване качеството на интензивните грижите, което може да се постигне чрез провеждане на специализирано обучение на здравните специалисти и въвеждане модел за осъществяване на грижите в интензивния сектор в съответствие със спецификата на работата и потребностите на пациентите и техните близки.

Фигура 6. Осигуреност на отделениято със защитни материали и дезинфектанти

В условията на пандемия от Covid-19, ефективното управление на здравните грижи в интензивните отделения изисква правилно планиране на допълнителни мероприятия и използване на материалните и човешките ресурси в съответствие с епидемиологичната обстановка. В настоящите условия, осигуряването на лечебните заведения с достатъчно количество качествени защитни материали и дезинфектанти, има основно значение за качеството на здравните грижи, а също така оказва влияние върху мотивацията на персонала.

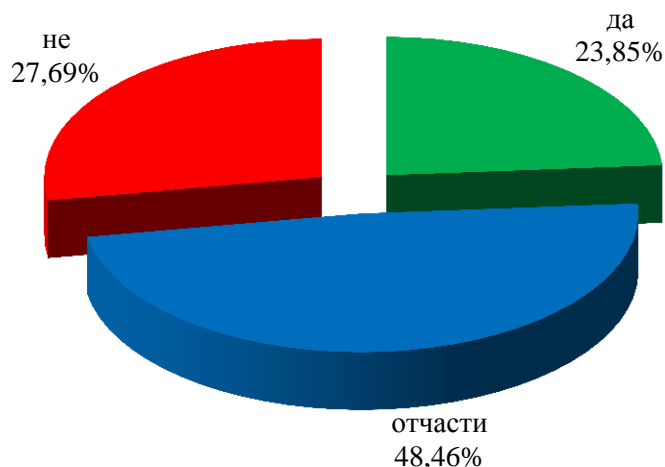
Фигура 7. Прилагане на стандартни предпазни мерки за инфекцията с Covid-19 при пациентите

Проведените проучвания показват, че мнозинството от медицинските сестри (72,50 %) са удовлетворени от количеството и качеството на медицинските консумативи и материали, необходими за извършването на качествени здравни грижи и безопасни условия на труд (Фигура 6). Не е малък и относителния дял на

анкетираниите, които посочват, че това е така само отчасти – 19,17 %, или отговарят отрицателно – 8,33 % (Фигура 6).

Според резултатите от проучването, за пациентите, като цяло се прилагат стандартни предпазни мерки. Това се посочва от 80,00 % от респондентите и съответства напълно на изискванията за работа в условията на пандемия (Фигура 7). Относителният дял на отговарящите отрицателно или уклончиво е съответно 7,50 % и 12,50 % (Фигура 7).

Медицинските сестри имат важна роля в лечебно-диагностичния процес и профилактиката при пациентите. От тяхната квалификация зависи качеството и ефективността на извършваните манипулации, ранната диагностика и превенцията, което придобива още по-голямо значение в съвременните епидемиологични условия.

Фигура 8. Наличие на знания и умения за разпознаване на първите симптоми на Covid-19 и за предоставяне на интензивни здравни грижи при такъв пациент

На Фигура 8 е представено разпределението на медицинските сестри според мнението им за наличие на знания и умения за разпознаване на първите симптоми на Covid-19 и за предоставяне на здравни грижи за такъв пациент. По-малко от една четвърт от анкетираниите (23,85 %) са посочили, че притежават необходимите компетенции, близо половината (48,46 %) считат себе си само за частично подготвени, а значителен дял от медицинските сестри – 27,69 %, отговаря отрицателно (Фигура 8).

Липсата на увереност при по-голяма част от здравните специалисти за наличие на знания и умения за предоставяне на интензивни здравни грижи за пациенти с ковид потвърждава необходимостта от разработване на програми и провеждане на специализирано обучение. Това подчертава като основна задача пред здравните мениджъри да предоставят условия за развитие на компетенциите на медицинските сестри в съответствие със съвременните предизвикателства и потребностите на пациентите.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Интензивните грижи са особено важна част от медицинската помощ, като общественото внимание към тях нараства значително в условията на пандемията от Covid-19 в съответствие с отговорността и напрежението, съпътстващи грижите за пациентите в интензивния сектор на здравните заведения.

Резултатите от изследването показват, че качеството на здравните грижи в интензивните отделения зависи от ефективната организация на работата в епидемиологичната обстановка и изисква осигуряване на безопасни условия за труд и непрекъснато повишаване на квалификацията на ръководителите и здравните специалисти в съответствие със съвременните предизвикателства.

Предоставянето на ефективни и качествени здравни грижи за пациентите в интензивните отделения изисква от здравните специалисти да притежават съответните професионални умения, позволяващи им да участват пълноценно в цялостния процес на лечение в съответствие със своите компетенции. Лечебните заведения трябва да предоставят условия за обучение и повишаване на квалификацията на ръководителите по здравни грижи и персонала за работа в условията на пандемия, както и благоприятна работна среда със съответната

финансова и морална удовлетвореност. По този начин ще се гарантира ефективността на организацията на работата и безопасността като основа за подобряване качеството на здравните грижи.

Придържането към предварително разработен и въведен стандартен модел на интензивните грижи, съобразен със спецификата на отделението и потребностите на пациентите и техните близки, представлява предпоставка за повишаване качеството на здравните грижи, което, от своя страна, е важен фактор за икономическата стабилност на лечебното заведение. Това определя като основна задача пред ръководителите в здравеопазването, създаването на необходимите условия за обучение и развитие на компетенциите на персонала в съответствие със спецификата на работата и епидемиологичната обстановка.

ЛИТЕРАТУРА

- Богданова, К. (2019). Основни аспекти в управлението на здравните грижи. *Централна медицинска библиотека. Медицински университет*. София. ISBN 978-619-7491-08-1. Стр. 112.
- Бунятыан, А., Рябов, Г., & Маневич, А. (1984). Анестезиология и реаниматология. *Москва. Медицина*. 512 стр.
- Димитров, Д. (2009). Стил на лидерство и мениджмънт в болницата. *Здравна политика и мениджмънт*, № 2, 25-30.
- Димитрова, А. (2020). Организация и управление на интензивните грижи. *ЦМБ, МУ-София*. стр. 11.
- Наредба № 3 от 8.05.2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции. Издадена от министъра на здравеопазването, обн., *ДВ*, бр. 43 от 14.05.2013 г., в сила от 11.05.2013 г.
- Чанева, Г. (2015). Управленски подходи за ефективни здравни грижи. *МУ София*. ISBN 978-954-9318-59-3. 96 стр.
- Jooste, K., & Klipert, O. (2002). The role of management in promoting a motivational work setting for nurses. *Health SA*, 7(2), 14-17.
- Liang Z., Howard, P. F., Leggat, S., & Bartram, T. (2018). Development and validation of health service management competencies, *Journal of Health Organization and Management*, Vol. 32, No 2, pp. 157-175.
- Moore D. R., Cheng, M. I., & Dainty A. R. (2002). Competence, competency and competencies: performance assessment in organisations, *Work Study*, Vol. 51, No. 6, pp. 314-319.